

Herbeleef de Eerste Wereldoorlog in Eijsden

Deze wandeling van 9 km leidt u langs alle markante punten uit de Eerste Wereldoorlog. De wandeling start en eindigt bij het Ursulinenconvent in Eijsden.

Eijsden tijdens de Grote Oorlog

Een eeuw geleden woedde op een steenworp afstand de *Grote Oorlog*. Nederland bleef neutraal, maar in Eijsden gebeurde van alles. De band met de Belgische buurdorpen was namelijk sterk. Daar woonden familieleden, vrienden en collega's. Groot was dan ook de schok toen die 'buren' begin augustus 1914 in een felle strijd met Duitsland terechtkwamen. Huizen werden kapotgeschoten of in brand gestoken en er vielen veel doden en gewonden. Voor de bewoners van de Belgische grensdorpen zat er maar één ding op: vluchten naar het neutrale Eijsden. In een paar weken tijd verdubbelde het aantal inwoners van Eijsden.

1 EHBO-post in het Ursulinenconvent

In het Ursulinenconvent was begin vorige eeuw een internaat voor Belgische meisjes gevestigd. Zij leerden hier goede manieren en zeden. Direct na het uitbreken van de oorlog werd op de bovenste etages van het Ursulinenconvent een EHBO-post van het Rode Kruis ingericht. In totaal werden hier honderden gewonde burgers en soldaten verzorgd. In die ziekenzaal op 'neutraal' terrein lagen Duitse en Belgische soldaten gebroederlijk naast elkaar. Hier telde de oorlog niet.

2 Belgische siergevels

Gevluchte cementwerkers uit Visé staken in Eijsden de handen uit de mouwen. Heel wat huizen kregen een prachtige sierlaag van zandsteen, met mooie ornamenten langs de ramen. Die typisch Belgische gevels zijn ook te zien bij de huisnummers 16, 17 en 18 op de Vroenhof.

3 Schooltje op het Mariaplein

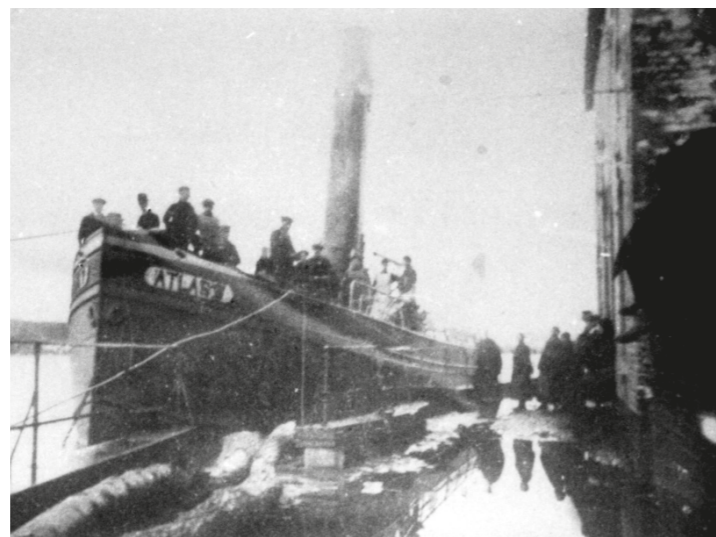
Toen duidelijk werd dat de situatie in de grensstreek nog lang onrustig zou blijven, werd in het kloostertje 'Maison de la Sainte Vierge Marie' – het witte huis op nummer 1 en 2 – een schooltje ingericht waar tientallen Franstalige kinderen les kregen. In het begin van de oorlog werden hier ook gewonden verzorgd.

4 De Atlas V komt aan bij het Bat

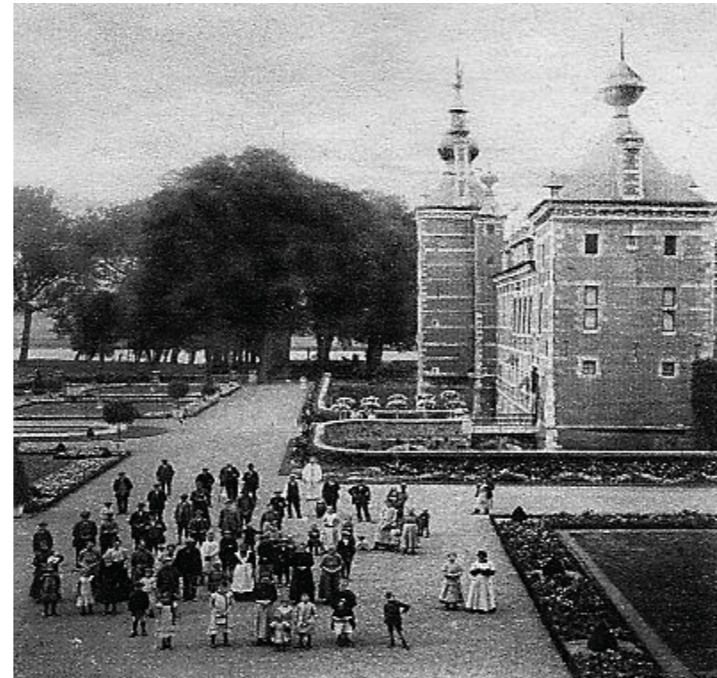
Op de avond van 3 januari 1917 verstopte verzetsstrijder Jules Hentjens in Luik ruim honderd jonge mannen in het laadruim van sleepboot Atlas V. Laat op de avond vertrok hij met z'n boot richting Eijsden. Het werd een helse tocht, waarbij de boot van alle kanten beschoten werd, een pijler van de spoorbrug raakte, de 'Doodendraad' die over de Maas gespannen was doormidden ramde en een Duitse motorboot van zich afschudde op een grindbank. Groot was dan ook de opluchting toen de Atlas V rond één uur 's nachts veilig de kade in Eijsden bereikte. De eigenaar van café Warnier, op nummer 7, liet Jules Hentjens en zijn 102 passagiers meteen binnen. Die nacht werd in Eijsden feest gevierd. De vlucht naar de vrijheid was geslaagd!

Langs de Maas staat een informatiebord waarop het verhaal wordt verteld van de sleepboten 'Anna' en 'Atlas V'.

5 450 Vluchtelingen in Kasteel Eijsden

Meteen na het uitbreken van de oorlog trok een enorme stroom vluchtelingen vanuit Moelingen richting Eijsden. Met handkarren vol huisraad liepen honderden mensen over de kasteellaan. De graaf en gravin De Geloës waren zelf van Belgische afkomst en besloten de eerste 450 vluchtelingen op te vangen in hun kasteel. Voor iedereen werd een slaapplek gezocht; zelfs in de kelders en de gangen lagen vluchtelingen.

6 De pontonbrug bij Hoeve Navagne

Het eerste grote obstakel dat de Duitsers in augustus 1914 tegenkwamen, was de Maas. Het Belgische leger had de bruggen in Visé opgeblazen om een snelle doortocht naar Luik te voorkomen. Om toch de Maas over te kunnen steken, bouwden de Duitsers schuin achter Hoeve Navagne een noodbrug. Die plek lag net buiten het bereik van de Luikse forten, maar wel nog net op Belgisch grondgebied. De Belgen beschoten de Duitsers vanaf de oever en vernielden de brug herhaaldelijk. Na stevige represailles in de grensdorpen staakten de Belgen hun verzet en konden duizenden Duitse soldaten met hun kanonnen via de pontonbrug de overkant van de Maas bereiken.

Langs het pad dat richting de Maas loopt, staan informatieborden die het verhaal van Fort Navagne vertellen.

7 Bijna oorlog om een klein grindpad

Tegenover grenspaal 43 is een klein stukje weg te zien. Deze weg bracht Nederland in die eerste oorlogsdagen bijna in grote problemen. Het grindpad loopt precies tussen twee grenspalen door en ligt dus op Belgisch én Nederlands grondgebied. Juist over dat stukje *mandelige* weg trokken de Duitsers richting hun pontonbrug. Frankrijk nam dit hoog op en wilde Nederland de oorlog verklaren omdat ze dat pad niet verdedigd hadden tegen de Duitsers. Nederland ontkende alles om een oorlog met Frankrijk te voorkomen. Dat lukte gelukkig.

De Ulanen, herkenbaar aan de doodskopinsignes en lansen, schonden op 4 augustus, 1914 het Nederlands grondgebied.

8 De Doodendraad

In de eerste oorlogsmoedanten vluchtten duizenden jonge, sterke Belgen en Duitse deserteurs naar het vrije Nederland. Om verdere leegloop te voorkomen, legden de Duitsers in 1915 langs de Belgisch-Nederlandse grens een elektrische draadversperring aan: de *Doodendraad*. De draad liep vlak langs de plek waar u nu staat. In die tijd kenden veel mensen de kracht van elektriciteit nog niet. Honderden mensen werden dan ook geëlectrocuteerd toen ze door de versperring probeerden te komen. Later lukte het met behulp van houten raamwerken toch om veilig onder de draad door te kruipen. Ook heel wat Duitse deserteurs vluchtten op die manier naar Nederland. Elke Duitse soldaat wist: "Nach Holland is Tor und Tür geöffnet".

9 De trein van keizer Wilhelm II

U loopt nu langs de spoorweg waar op 10 november 1918 de trein van de Duitse keizer Wilhelm II langskwam. De keizer zelf zat niet in die trein. Een dag eerder was in Berlijn de republiek uitgeroepen dus Wilhelm II moest zo snel mogelijk weg uit het bezette gebied. Hij vertrok met zijn hoftrain vanuit het hoofdkwartier in Spa naar het vrije Nederland. Halverwege zijn reis stapte hij met zijn hofhouding over in auto's. Dat was toch veiliger nu iedereen het op hem voorzien had. De auto's waren besmeurd met modder zodat het keizerlijke wapen niet zichtbaar was. Zo hoopte de keizer ongezien Nederland binnen te komen. In de vroege ochtend van 10 november kwam de keizer met zijn gevolg aan bij de grensovergang in Withuis, waar sergeant Pierre Pinckaers uit Gronsveld de wacht hield. Hij rook meteen onraad en ontdekte onder de modder op de auto's het keizerlijke wapen. Sergeant Pinckaers hield de keizer met zijn gevolg staande en stapte op z'n fiets om bij de Zinkwit te bellen met z'n baas in Maastricht.

10 De beroemde foto op het station

In afwachting van de beslissing over zijn asielaanvraag ging de keizer die ochtend te voet van Withuis naar het station in Eijsden. Terwijl hij stond te wachten op zijn hoftrain werd de foto gemaakt die nog altijd symbool staat voor het einde van de Eerste Wereldoorlog. Voor keizer Wilhelm II eindigde de oorlog hier, op het station in Eijsden. Het nieuws over de gevluchte keizer deed snel de ronde en het stationsplein stond al snel vol woedende Belgische vluchtelingen. Zij roken hun kans om de keizer duidelijk te maken wat hij hen had aangedaan. De keizer haalde opgelucht adem toen zijn trein rond 8.00 uur arriveerde en hij in kon stappen. Na intensief overleg met de regering en koningin Wilhelmina werd na een klein etmaal besloten dat de keizer het land in mocht. De keizer heeft nog 21 jaar in Nederland gewoond. Als nazaat van Willem van Oranje had hij zelfs aanspraak kunnen maken op de troon. Maar daar stak koningin Wilhelmina een stokje voor. Nederland heeft Wilhelm II nooit uitgeleverd en hij heeft dus ook niet terechtstaan voor deze gruwelijke oorlog.

Op het Stationsplein staat een informatiebord over de vlucht van keizer Wilhelm II.

Foto: zie voorzijde. Op deze foto is Keizer Wilhelm II de vierde persoon van links. Onder het toezien oog van Nederlandsesoldaten wachtte hij samen met zijn gevolg op de hoftrain.

Stichting VVV Zuid-Limburg
Hoofdkwartier, Walramplein 6, Postbus 820, 6300 AV Valkenburg aan de Geul
Telefonische informatie & reserveringen: 0900-555 9798 (€ 1,- p.g.)
www.vvvzuidlimburg.nl en www.wandelinzuidlimburg.nl
Heeft u opmerkingen, suggesties over de bewegwijzering of de paden, of klachten, dan kunt u bellen met het Routepunt VVV Zuid-Limburg: T. 043-6098500 of het formulier invullen dat te verkrijgen is bij de VVV-vestigingen, uw accommodatie of op de website: www.vvvzuidlimburg.nl
Op zoek naar nog meer routes in Zuid-Limburg? Ga dan naar onze online Limburg Winkel via www.vvvzuidlimburg.nl en bestel uw Zuid-Limburg producten snel en voordelig en geniet thuis alvast van de wandelingen en fietstochten die u op uw plek van bestemming zult ervaren.
Deze kaart is een uitgaaf van de Gemeente Eijsden-Margraten in samenwerking met VVV Zuid-Limburg. Dit product is met de grootste zorg samengesteld. Niet uit de kaart mag worden vervaardigd. Alle informatie hiernavol wordt echter verstrekt zonder aansprakelijkheid onzijdig.
Coördinatie VVV Zuid-Limburg
Algemene tekst Guy Piers en Suzanne Knobben
Fotografie Archief Eijsdens Verleden en Ralph Sluysmans
Cartografie Anyway Productions, Hansweert
Druk en vormgeving Kontinu, Sittard
Opplage 5.000 stuks
© VVV Zuid-Limburg 2018

Eijsden Memorial 1918 - 2018

Herbeleef W.O. I in Eijsden

Afstand ca. 9 km

Wandelroute

Eijsden Memorial 1918 - 2018

